רשות האוכלוסין וההגירה
Population & Immigration Authority
سلطة السكان والهجرة

CIMI
Center for International Migration & Integration
Founded by the American Jewish Joint Distribution Committee

הקו הטלפוני לעובדים זרים

נתונים

2018

נתונים על עובדי חקלאות במסגרת פרויקט
Thailand Israel Cooperation

רקע

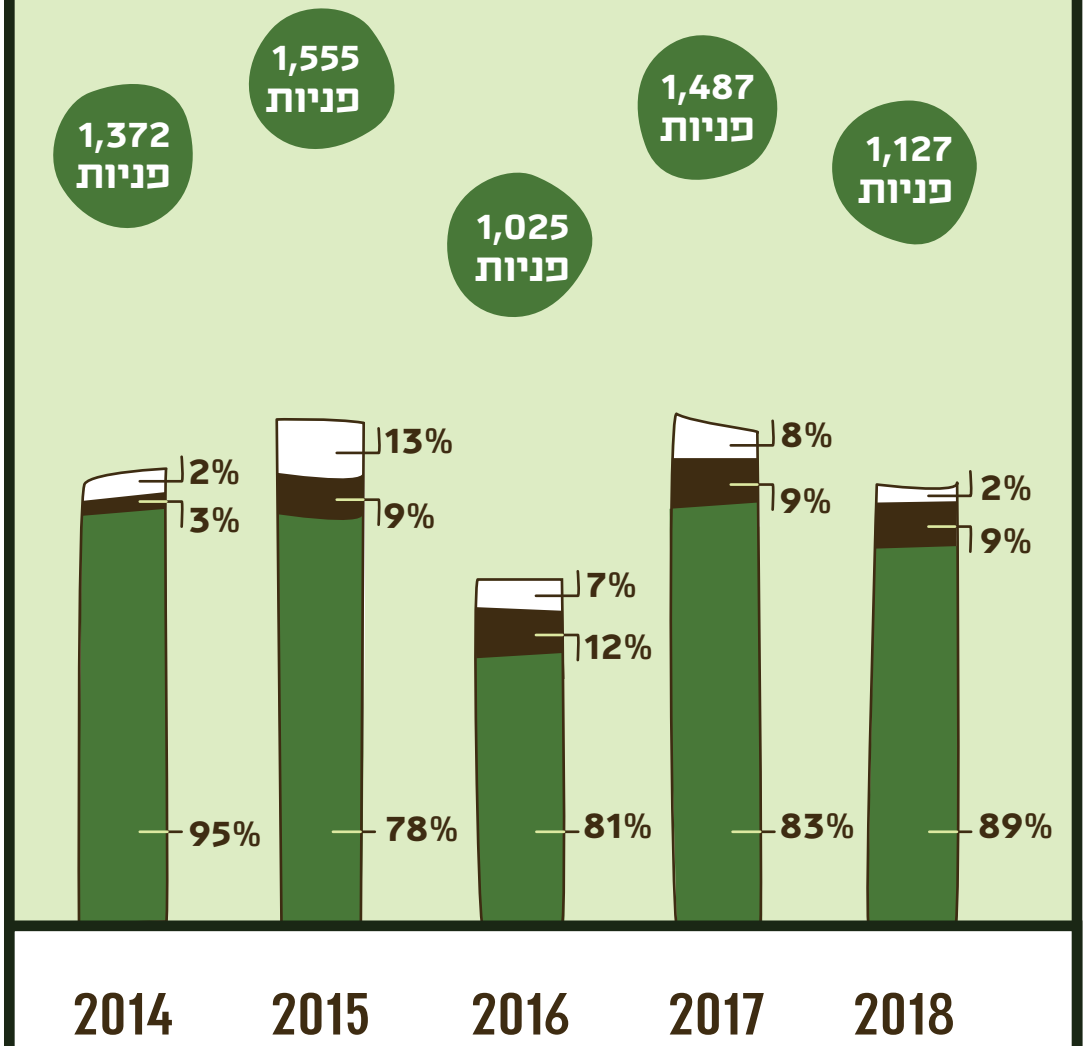
מטרת ההסכמים הבילטרליים להבאת עובדים זרים[1] בענפים שונים היא למגר את תופעת דמי התיווך הבלתי חוקיים, תוך גיוס עובדים איכותיים ומקצועיים המודעים לזכויותיהם וחובותיהם בישראל. ההסכמים הבילטרליים תורמים למניעת פגיעות בעובדים, עבדות מודרנית וסחר בבני אדם. בשנת 2010, חתמה ממשלת ישראל על הסכם בילטרלי (בין-ממשלתי) עם ממשלת תאילנד המופעל במסגרת פרויקט Thailand-Israel Cooperation (TIC), במטרה למנוע גביית דמי תיווך לא-חוקיים מעובדים זרים המגיעים לעבוד בישראל בענף החקלאות. ההסכם החל להיות מיושם בשנת 2012. בהמשך, נחתמו הסכמים דומים עם ממשלות בולגריה, מולדובה, רומניה, אוקראינה וסין בענף הבניה. ב-2015 נחתמו הסכמים לביצוע פילוט עם ממשלות נפאל וסרי לנקה בענף הסיעוד. עד עתה נכנסו לישראל כ-28,000 עובדי ועובדות חקלאות מתאילנד במסגרת TIC, מתוכם 21,758 עובדים ועובדות שהו בישראל בסוף שנת 2018. ההסכמים הבילטרליים נמצאים תחת תהליך של בחינה, למידה והתפתחות לקראת חתימה על הסכמים נוספים בעתיד.

במסגרת ההסכמים הבילטרליים, ביולי 2012 הקים המרכז להגירה בינלאומית וקליטה (CIMI) בשותפות עם רשות האוכלוסין וההגירה קו טלפוני לעובדים זרים בישראל, הנותן מענה לעובדים בשפתם. מרכז פניות זה מופעל על ידי CIMI, והפניות המגיעות אליו מועברות לרשות האוכלוסין וההגירה, המעבירה אותן לטיפול ביחידות הרלוונטיות במשרדי הממשלה המוסמכים, בהתאם לסוג הפניה או התלונה. נתוני הפניות נקלטים לתוך מערכת ממוחשבת המקבלת ומנתבת את הפניות בין הגורמים, ומאפשרת איסוף שיטתי של הנתונים וניתוחם. עלון זה מציג את הנתונים שנאספו מאז הקמת הקו החם, ובייחוד מאז הקמת המערכת הממוחשבת בשנת 2014.[2]

עמותת CIMI מיסודו של ג'וינט ישראל, עובדת בשיתוף עם רשות האוכלוסין וההגירה הישראלית וארגונים ממשלתיים ולא ממשלתיים בארצות המוצא. במסגרת פעילות זו, העמותה מסייעת בפרסום האפשרות להגיע ולעבוד בישראל תחת ההסכם הבילטרלי, מיון העובדים המתאימים ותאום הליך הגעתם לישראל, ומספקת הדרכה לעובדים ומידע על זכויותיהם.

ההסכמים הבילטרליים צמצמו באופן משמעותי את גביית דמי התיווך הבלתי חוקיים וכתוצאה מכך עלות ההגעה לארץ ירדה מעשרות אלפי דולרים, למאות בודדות של תשלומים מותרים. במסגרת ההסכמים עד היום נחסכו לעובדי חקלאות מתאילנד קרוב ל-$196,512,000[3].

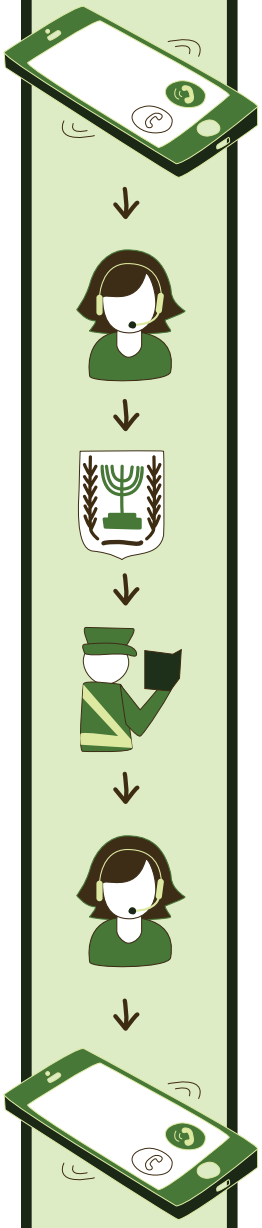
פניות[4] נכנסות לקו הטלפוני לפי מרכז הפניות

מרכז הפניות | פרויקט TIC בתאילנד | מקורות אחרים[5]

הליך טיפול בתלונה

דוגמא לטיפול בתלונה על ידי רכזת מרכז הפניות ברשות האוכלוסין וההגירה.

"אני רוצה להחליף מעסיק בדחיפות, מנהל העבודה אצלנו במעט תקף אותי בלי שום סיבה. אני רוצה לעבור מיד, למרות שהמנהל הציע לי להישאר. ניסיתי להתקשר ללשכה כבר כמה פעמים אבל לא עונים לטלפון."

מרכז הפניות העביר את המקרה לרכזת כדחוף אחרי פניית הרכזת בדחיפות ללשכה, הם התחייבו להעביר את העובד כבר למחרת, אך למחרת דיווחו כי העובד סיפר ש"עכשיו הכל בסדר ושהוא מעוניין להישאר אצל המעסיק."

מתורגמנית שוחחה עם העובד, הוא אמת את דברי הלשכה. העובד מסר כי "המעסיק דאג לפשר ביני לבין העובד האחר והפריד בינינו גם בעבודה, כעת אני מעוניין להישאר."

דוגמא לטיפול בתלונה על ידי מנהל ההסדרה והאכיפה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.

"המעסיק שלי לא שילם לי את שכר חודש פברואר".

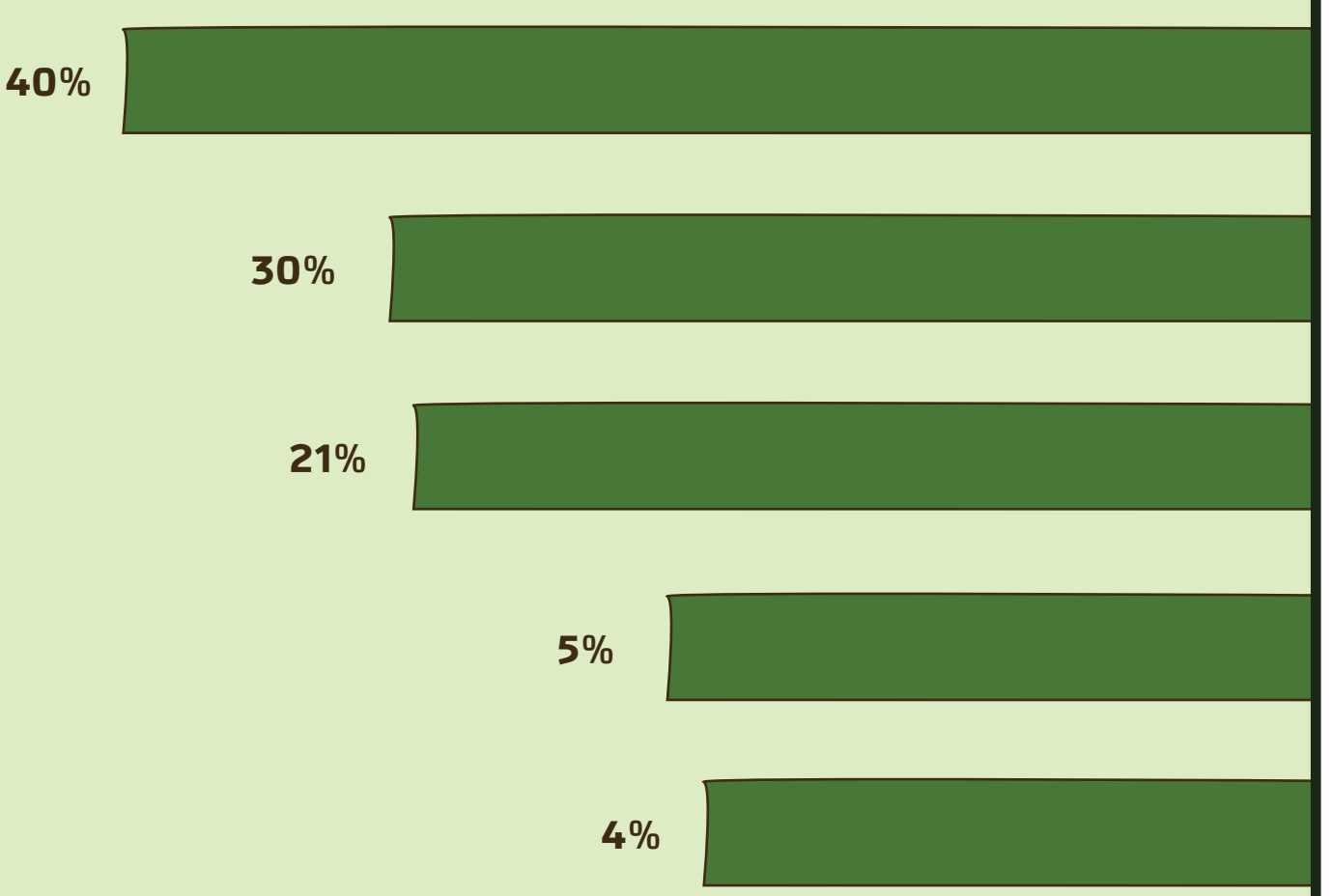
מרכז הפניות העביר את המקרה לרכזי הפניות ברשות האוכלוסין וההגירה. רכזי הפניות העבירו את התלונה לתחום פניות ותלונות במשרד העבודה והרווחה, ומשם היא הועברה לטיפול אגף אכיפה מנהלית.

אגף אכיפה מנהלית פתח בחקירה ובמסגרתה נמצא כי המעסיק לא שילם לעובד שכר מינימום. בסיום הליך החקירה ניתנה למעסיק הודעה של עיצום כספי. בנוסף ניתנו למעסיק שתי התראות מנהליות על אי מסירת תלוש שכר והלנת שכר. תחום פניות ותלונות במשרד העבודה עדכן את מרכז הפניות.

מרכז הפניות יצר קשר עם העובד ועדכן אותו בהתפתחויות. כמו כן נמסר לעובד מידע על האפשרות להגיש תביעה על הסכומים שהמעסיק חייב לו בבית דין אזורי.

נושאים העולים מהפניות[7]

אחוז הפעמים שנושא הופיע מסך כל הפניות והתלונות*

מבין הפניות בנושא בירור מידע:

28% בירור מידע בנושא פיצויי פיטורין

19% בירור זכויות בנושאים שונים

19% בירור מידע בנושא מעבר מעסיק

מבין הפניות בנושא התנהלות מעסיק או לשכה פרטית:

22% התלוננו על אי סיוע הלשכה במעבר מעסיק

15% התלוננו על אי סיוע של הלשכה בנושאים אחרים

14% התלוננו על יחס מעסיק **מבין**

הפניות בנושא שכר:

39% שכר לא לפי חוק

26% שכר לא משולם

16% שכר ללא תלוש

מבין הפניות בנושא אחר:

34% עובד ללא רשיון עבודה

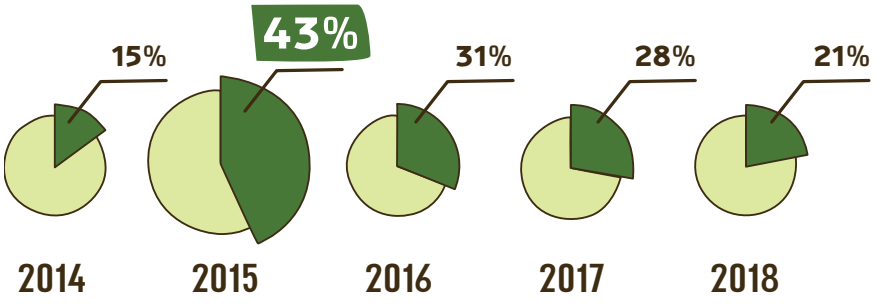
34% עבודה התלוננו על מצב רפואי

16% התלוננו על אלימות עובדים אחרים

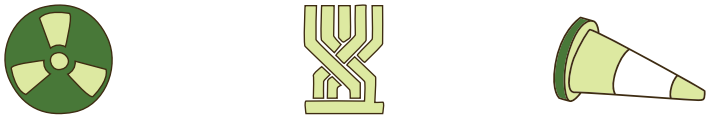
* משום שמדובר בשיעור זניח, הגרף לא כולל 7 תלונות בנושא דמי תיווך בגין מעבר מעסיק שנגבו בישראל

מאפייני תלונות

% תלונות בנושא שכר מתוך סך כל הפניות מדי שנה

תלונות בטיחות בענף החקלאות לפי נושאים*

תאונות עבודה	תביעת פיצויים מביטוח לאומי	תופעות לוואי מכימיקלים
9	2	52

מתוכם 20 עובדים עזבו את ישראל כשהם מציינים בשאלון שזו סיבת העזיבה

עיקר תלונות הבטיחות (83%) נובעות מחשיפה לא מבוקרת מספיק לכימיקלים חקלאיים

*מספר מתוך כלל תלונות הבטיחות ב-2018

מצב הטיפול בפניות ובתלונות

הפניות והתלונות מנותבות על פי הנושא לגורמים המטפלים. משך הטיפול משתנה בהתאם לנושא ולנסיבות הפנייה. על פי רוב, מרכז הפניות מסייע במתן מידע, רשות האוכלוסין וההגירה מטפלת בנושא התנהלות המעסיק או הלשכה הפרטית ומעבר בין מעסיקים, ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים מטפל בנושאים של שכר[8] ובטיחות בעבודה.

מתוך 1,127 הפניות והתלונות שהתקבלו בקו החם בשנה האחרונה

709
פניות למידע הועברו לטיפול במסגרת מרכז הפניות

מתוכן

708
טופלו ונסגרו

279
פניות ותלונות הועברו לטיפול רשות האוכלוסין וההגירה

מתוכן

251
טופלו ונסגרו על ידי הגופים האחראים ברשות האוכלוסין וההגירה.[9]

מתוך התלונות שהועברו ליחידת האכיפה נמצאו הפרות ב-7 תלונות, ולא נמצאו הפרות ב- 14 תלונות.

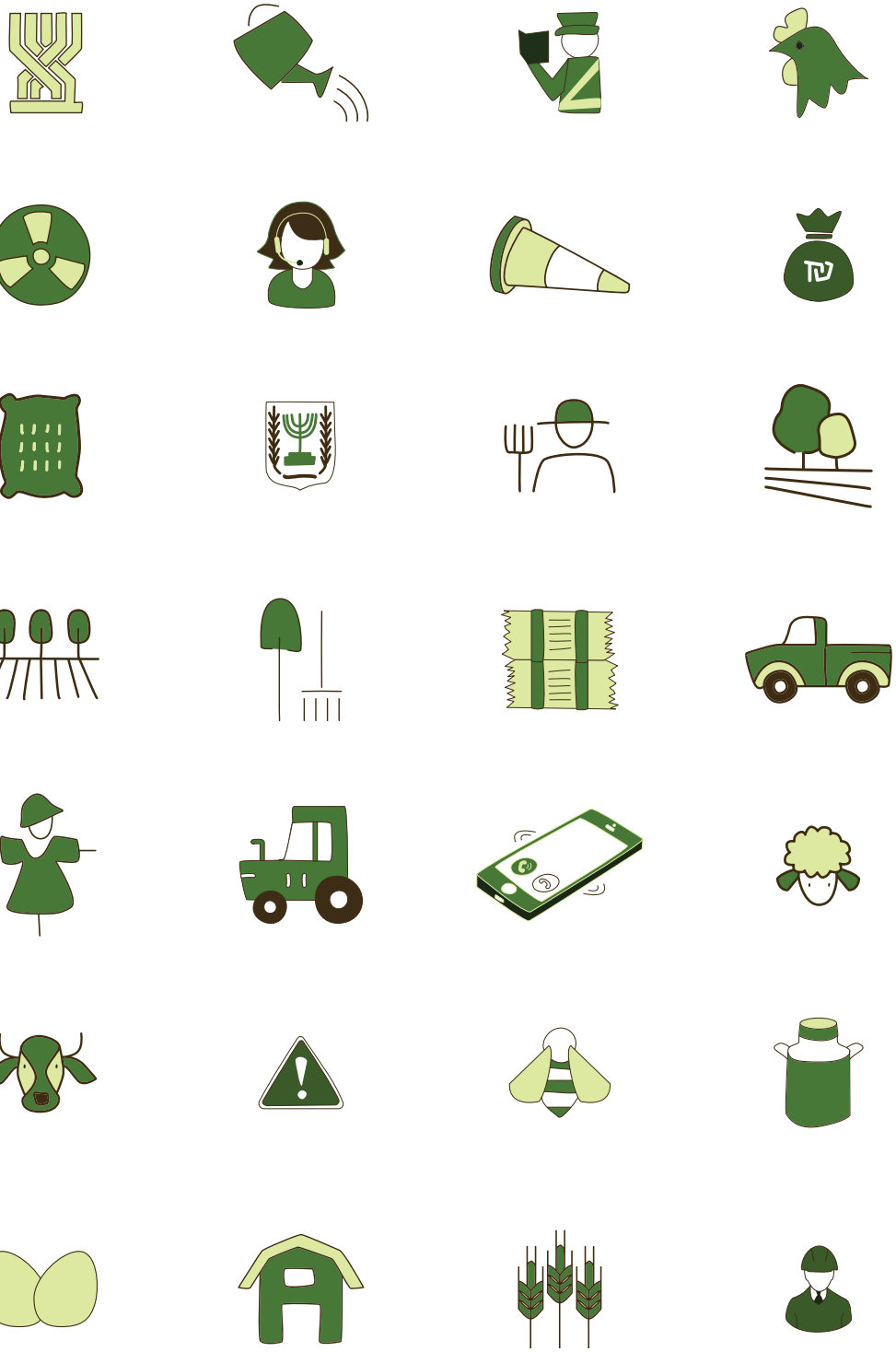
137 פניות ותלונות הועברו לטיפול משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.

מתוכן

95 שהועברו לטיפול מנהל ההסדר והאכיפה:

מהן 44 תלונות נמצאות בבדיקת ובטיפול המנהל. 51 תלונות נסגרו מתוכן ב-8 תלונות הסתיימה החקירה והן נמצאות לקראת קבלת החלטה, ב-19 תלונות הוטלו עיצומים כספיים על מעסיקים, 8 תלונות נסגרו ללא ממצאים. 7 תלונות נסגרו בגלל הליך קודם שקיים מול המעסיק. 9 תלונות נסגרו בשל סיבות אחרות.[10]

יתר 42 תלונות הועברו למינהל הבטיחות.

1. המושגים בעלון מתייחסים לאוכלוסיות השונות כפי שנקבעו על ידי חקיקה ישראלית. הם אינם בהכרח משקפים את המושגים בהם עושה שימוש CIMI ואת האופן בו העמותה רואה את השימוש במושגים.

2. הנתונים בחלקי העלון השונים מעודכנים נכון למועד הוצאתם.

3. הערכות החסכון בדמי התיווך בכל אחד מהענפים מבוססות על ממצאי דוח "יעילות ההסכמים הבילטרליים: גיוס, מימוש זכויות, תנאי חיים ותעסוקה של מהגרי עבודה מתאילנד, סין, סרי לנקה ונפאל בישראל, 2011-2018", רבקה רייכמן ונונה קושינירוביץ' 2018. כמו כן לתקנות בנושא סכומים המותרים בחוק לגבייה מעובדים זרים עבור שירותי לשכה פרטית בחקלאות ובסיעוד ראו אתר לשכת התעסוקה: https://www.nevo.co.il/law_html/law01/500_818.htm

4. מרכז הפניות מקבל פניות בנושאים שונים. חלק מהפניות הן תלונות המועברות לטיפול. ראו בעמוד 8.

5. מתוך המקורות האחרים לדוגמא: שגרירות תאילנד בישראל.

6. היחידות המטפלות הן: מינהל אכיפה וזרים ברשות האוכלוסין וההגירה, מינהל הסדרה ואכיפה של משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, מינהל הבטיחות של משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, הממונה על זכויות עובדים זרים במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, משטרת ישראל.

7. האחוז מייצג את מספר הפעמים שנושא הופיע מסך כל הפניות והתלונות.

8. בתלונות בנושא שכר, מינהל ההסדרה והאכיפה במשרד העבודה אינו יכול לתת סעד לעובד, אלא רק סנקציה מינהלית או פלילית למעסיק לאחר שסיים לנהל תיק חקירה. לכן בין אם הטיפול מול המעסיק נמשך או הסתיים, כדי לקבל סעד על העובדים לפנות במקביל לבית דין אזורי.

9. הגופים האחראים הנם: רכזי מרכז הפניות ברשות ההגירה, יחידת האכיפה, אכיפה מנהלית ומת"ש.

10. סיבות אחרות הנן: עובד שחזר בו מתלונתו, חסרים פרטים בתלונה, חוסר שת"פ מצד הפונה, תלונה שהתקבלה מערוצים נוספים.

המרכז להגירה בינלאומית ולקליטה
www.cimi.org.il

רשות האוכלוסין וההגירה
www.piba.gov.il

